

Univerzita Hradec Králové  
Pedagogická fakulta  
Katedra sociální pedagogiky

**Závěrečná zpráva o řešení**  
specifického výzkumu pro rok 2014

**Utváření sebepojetí jedince a změny sebepojetí v kontextu  
Pesso Boyden přístupu u studentů vysoké školy**

za KSocP PdF UHK

předkládá Mgr. Gabriela Slaninová

## Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2014 – zakázka č. 2123

### Název projektu

Utváření sebepojetí jedince a změny sebepojetí v kontextu Pesso Boyden přístupu u studentů vysoké školy

### Specifikace řešitelského týmu

Odpovědný řešitel: Mgr. Gabriela Slaninová

Studenti magisterského studia na PdF UHK: Bc. Martina Štainerová

**Celková částka přidělené dotace: 60 648 Kč**

### Postup při řešení projektu

Výzkumné téma se zabývá konstrukcí sebepojetí v kontextu významných druhých a možnými změnami sebepojetí za využití Pesso Boyden přístupu u vysokoškolských studentů.

Pozornost je soustředěna zejména ke studentům s úzkostně depresivní symptomatikou. Klademe si otázky související s osobní historií jedince, především v kontextu významných druhých, kteří se podílejí na formování sebepojetí především saturací základních potřeb. Zaměříme se na využití Pesso Boyden přístupu, který pracuje s kognitivní, emocionální a behaviorální stránkou osobnosti a nabízí v rámci scénicko symbolického prostoru za využití symbolických ideálních postav zážitek naplnění základních potřeb a tím ovlivnění sebepojetí pozitivním směrem.

Tento specifický výzkum byl zaměřen na následující dílčí cíle:

- Získání, analýza a interpretace dat o utváření sebepojetí jedince v kontextu s významnými druhými.
- Získat, analyzovat a interpretovat data o změnách sebepojetí v kontextu využití Pesso Boyden psychomotorické terapie.
- Prostřednictvím kvalitativních metod zjištění vztahu diskrepancí v sebepojetí a deficitů v základních potřebách.
- Zjištění vztahu diskrepancí v sebepojetí a deficitů v základních potřebách s potížemi v osobním životě a studijními obtížemi.
- Zjištění možného kontextu utváření sebepojetí jedince a mezer v rolích.
- Představení specifik PBSP práce.
- Poukázání na možnosti využití principů PBSP sociálními pedagogy, jakožto odborníky z řad pomáhajících profesí. Nastínění cesty pozitivního působení sociálních pedagogů např. v roli krizového pracovníka, poradce nebo terapeuta při práci s klientem.
- Začlenění výsledků výzkumného šetření do sylabů předmětů Výchovné poradenství, Krizová intervence, Práce s klientem, Úvod do psychoterapie (teoretické ukotvení a praktický nácvik technik práce s klientem v rovině modelových situací).

Projekt se soustředil na výše uvedené cíle v tomto časovém sledu – viz tab. č. 1.

Tabulka č. 1: Časový harmonogram

březen 2014	vytvoření pracovního týmu, rozdělení zodpovědností za oblasti, výběr a vytvoření metody vhodné pro získání požadovaných údajů
-------------	---

duben 2014	pilotní nasazení zvolené metody, její další specifikace a doplnění na základě potřeby, terénní šetření
květen - červen 2014	analýza získaných dat z rozhovorů
červen – září 2014	analýza získaných dat z kazuistik zpracování příspěvků na konferenci ICEEPSY 2014
září – listopad 2014	prezentace dílčích závěrů a zkušeností na konferencích a seminářích
listopad 2014	aplikace získaných námětů do sylabů vybraných předmětů
prosinec 2014	závěrečná zpráva

Na oslovení pomáhajících pracovníků, sběru a analýze dat se nemalou měrou podílela spoluřešitelka Bc. Martina Štainerová z řad studentů PdF.

Projekt vycházel z obsahové analýzy dostupných pramenů a odborné praxe – především z oblastí poradenství, krizové intervence a psychoterapie, přičemž kritériem výběru byl výskyt úzkostné a depresivní symptomatiky u studentů VŠ v kontextu deficitů v naplňování základních potřeb a Pesso Boyden přístupu jako možnosti pomoci. V první fázi projektu byli osloveni studenti vysoké školy (klienti pedagogicko psychologické poradny) a byl získán souhlas s výzkumným zpracováním a anonymním publikováním dat. Kritériem výběru respondentů bylo studium na VŠ, výskyt úzkostné a depresivní symptomatiky a diskrepance v sebepojetí jakožto následků deficitů v naplňování základních potřeb. Dále byla podmínkou započatá terapie v pedagoicko psychologické poradně. Cílem bylo zjištění souvislosti osobní historie a následků deficitů v základních potřebách v podobě diskrepancí v sebepojetí spojených s úzkostnou a depresivní symptomatikou. Neméně důležité bylo zjištění kontextu studijních obtíží se zmíněnými obtížemi. Dále byly kladeny nároky na cíl orientovaný do praxe – zjištění možností využití a vlivu Pesso Boyden psychomotorické terapie na změny v oblasti sebepojetí.

Bylo zpracováno deset kazuistik, které byly cíleně k tématu doplněny rozhovory. Pět z nich bylo směřováno k tématu konstrukce sebepojetí a k možným změnám v oblasti sebepojetí u vysokoškolských studentů s úzkostnou a depresivní symptomatikou za využití Pesso Boyden přístupu. Dalších pět kazuistik bylo zaměřeno na téma traumatu jako komponenty sebepojetí u vysokoškolských studentů. Opět s cíleným výstupem pro praxi v PBSP. Jako metoda analýzy dat byla zvolena narativní rekonstrukce klientova příběhu. Za využití kategorií narativní rekonstrukce jsme analyzovali deset příběhů adolescentů, toho času studentů VŠ a klientů pedagogicko psychologické poradny.

Zpracované téma přineslo zajímavý pohled na teorii základních potřeb a jejich naplňování, podrobněji byla rozpracována teorie osobních vodítek a diskrepancí v sebepojetí dle Higginse. Pesso Boyden psychomotorická terapie byla nahlížena jako přístup nabízející na symbolické úrovni zpětnou saturaci základních potřeb a tím korekci sebepojetí. Tento předpoklad se potvrdil, terapeutická praxe v tomto ohledu jasně ukázala, že PBSP přístup je vhodný pro práci s diskrepancemi v sebepojetí.

Rovněž v druhém případě, kde bylo počítáno s promítáním zkušenosti s raným traumatem do sebepojetí, jsme se soustředili k PBSP. Analýza pěti kazuistik přinesla zjištění, že trauma v raných fázích vývoje (zvláště pak trauma způsobené blízkými osobami) zásadním způsobem intervenuje do struktury sebepojetí a stává se jeho součástí. Sebepečení jedince se tak rozvíjí již deformované, případně kontaminované intruzivními interakcemi. I zde je zřejmý potenciál využití PBSP, ovšem s nutností dlouhodobé přípravy klienta v rámci

mimostrukturního dialogu na pozdější práci ve scénicko symbolickém prostoru v terapeutické struktuře.

Shrneme-li stručně Pesso Boyden psychomotorický přístup ke klientovi, vyzdvihneme následující. Největší devízou je symbolický zážitek saturace základních potřeb v rámci interagování s ideálními rodičovskými figurami v průběhu terapeutické struktury. Dochází při něm ke korektivní zkušenosti akceptace všech součástí sebe ideálními rodiči a tím možnosti rozvinutí potenciálu. Na symbolické úrovni se zaplňují chybějící části sebepojetí a dochází ke korekci těch částí, které nebyly akceptovány nebo byly kontaminovány požadavky (či intruzivními zásahy) reálných rodičů. Tento zážitek se ukládá v dlouhodobé paměti klienta a zajišťuje změny v neuronálních strukturách. Stává se tak nedílnou součástí zdravého, úplného a zralejšího sebepojetí jedince.

Výstupem z tohoto výzkumného záměru jsou dva příspěvky prezentované na zahraniční konferenci ICEEPSY v říjnu 2014.

Tyto příspěvky jsou zpracované jako opora pro rozvojový kurz realizovaný v rámci PC UHK pro studenty a absolventy – kurzy proběhly na jaře 2014. Zde bylo mj. poukázáno na možnosti využití PBSP v oblasti sociální pedagogiky – zejména pak konceptu základních vývojových potřeb (a jejich saturace vs. vznik deficitů) a teorie traumatu dle PBSP. Dále zde byl podrobněji představen přístup PBSP ke klientovi.

Teorie PBSP, dílčí zjištění a praktické zkušenosti byly dále průběžně (a budou) zařazovány do předmětů Krizová intervence, Práce s klientem, Psychoterapie a Výchovní poradenství – kazuistické semináře, praktický nácvik technik práce s klientem v rovině modelových situací.

Nadále je prohlubována spolupráce s odborníky z praxe (v ČR např. Yvonna Lucká, Luboš Koblí, Jana Herbst, Jan Šiřínek, Petra Winnette..., v USA Albert Pesso, Jim Cotton a Robin McInturff, v Holandsku Barbara Fischer-Bartelmann), kteří dlouhodobě praktikují PBSP a sledují aktuální trendy.

### **Kontrolovatelné výsledky řešení**

Oba kontrolovatelné výsledky projektu SV byly prezentovány v rámci zahraniční konference International Conference on Education & Educational Psychology 2013 (ICEEPSY 2014) - Kypr, Kyrenia, 22.-25.10. 2014. Příspěvky budou dle příslibu pořadatelů konference a dle předchozích zkušeností s již takto publikovanými výstupy zařazen do databáze WoS. Celé znění příspěvků viz příloha A, B.

### **Přehled realizovaných výdajů**

V souladu s plánovanými výdaji se podařilo pokrýt náklady na realizaci záměru. Rozpočet byl rozplánován na pokrytí tří oblastí – odměny studentů podílejících se na realizaci projektu, další náklady a nutné materiální zabezpečení související se záměrem. Původně plánovaná částka na projekt SV činila 60 648 Kč. Tato byla schválena a celkový rozpočet projektu SV byl 60 648 Kč. Čerpání přidělených prostředků vzhledem k plánovanému rozpočtu je uvedeno v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Přehled čerpání schválených finančních prostředků

		Plánováno	Výdaje
DPP	Odměny Štainerová	5 000	5000
Materiálové náklady	Kancelářské potřeby	2 200	2 784
Další náklady	Konferenční poplatky	16 360	18 398, 20
	Ubytování a stravné	10 920	14 271
Služby	Překlad textu (anglický jazyk)	6 000	5 880
	Zhotovení posterů	0	1 400
Cestovné	Letenka	14 000	11 812
Cestovní pojištění			264
Diety		6 168	
Kurzové ztráty			404, 68
Bankovní poplatky			436, 45
<b>Celkem</b>		<b>60 648</b>	<b>60 650,33</b>

#### **Zdůvodnění čerpání jednotlivých položek**

DPP: odměna pro spoluřešitele z řad studentů kombinované formy studia (příprava a realizace projektu, příprava a realizace výzkumného šetření, odborných příspěvků).

Materiálové náklady: kancelářské potřeby byly využity v rámci tvorby a přípravy rozhovorů, přepisu a záznamu kazuistik. Dále byly využity pro prezentaci výsledků šetření a publikační výstupy. Počítáme s nimi dále pro využití při seminářích v rámci výuky.

Další náklady: prostředky na konferenční poplatky, ubytování a stravné byly čerpány v souvislosti s účastí řešitele na zahraniční konferenci ICEEPSY 2014.

Služby: z této položky byl hrazen překlad článku na zahraniční konferenci ICEEPSY 2014 a zhotovení posterů.

Cestovné: úhrada letenky na zahraniční konferenci ICEEPSY 2014.

V Hradci Králové 19.12. 2014

**Přílohy**

A příspěvek ... (ICEEPSY 2014)

B příspěvek ... (ICEEPSY 2014)

C výsledná dokumentace o rozpočtu a čerpání prostředků na projekt SV 2014

